

Delegat hrvaške zveze, zagrebški učitelj Josip Granec, je pozdravljaj brate ter izjavil radost učiteljstva Hrvaške in Slavonije nad 1. učiteljsko skupščino v Bosni.

Ravnatelj sarajevskega učiteljskega Bujher je pozdravil skupščinarje kot svoje duševne otroke, kot sinove, ker so tekom 24 let vsi učitelji, razen priseljenih, bili njegovi gojenci.

Nato je predsednik predlagal, naj se po skupnem ministru Burianu pošlje brzjavni pozdrav cesarju, kar se je sprejelo z burnim odobravanjem. Sprejelo se je tudi, poslati Burianu in načelniku deželne vlade feldejgmajstru Alboriju pozdrave, nadalje, da se pošlje deputacija deželni vladi ter da se civilnemu poglavarju Benku zahvali, za obdržavanje skupščine brez kontrole.

Prečitali so se na to v velikem številu došli brzjavi.

Sarajevski učitelj David Višnjic je razpravljaj o ureditvi učiteljskih plač. Očrtal je stanje učiteljstva obširno in temeljito. Skupščina je njegov referat spremljala s ploskanjem in s živokliki.

Njegov predlog je skupščina soglasno sprejela.

Predlagal je, da se učitelji uvrsté v IX., X. in XI. red s početno plačo 1600 K in da se postopa sledeče:

IX. razred			X. razred			XI. razred		
3	2	1	3	2	1	3	—	—
1600	1800	2000	2200	2400	2600	2800	—	—
2 leti		3 leta						
5 let		5 let	5 let	5 let	5 let	5 let	—	—

Pokojnina se po dovršenih 30 letih določi s 3000 K. Za učiteljske vdove in sirote se zahteva pokojnina po petih letih službovanja po predpisih za državne uradnike.

Skupščina je sklenila, da se v tem smislu nese peticija skupnemu ministru Burianu, po potrebi tudi k cesarju. Izbral se je peticijonalni odbor, ki ima takoj drugi dan peticijo predložiti skupščini v razpravo. Popoldan so razpravljali o načrtu učne snovi; to se je nadaljevalo drugi dan, dne 8. m. srpana.

Peticijonalni odbor je predložil omenjeno peticijo; predsednik jo je postavil nato na vzpored in je bila sprejeta. Skupščinarji so jo takoj pričeli podpisavati ter so se odbrali trije učitelji, ki pod vodstvom Salih ef Aličehića gredo na Dunaj v skupno ministrstvo ter pred cesarja. Deputaciji je votiran strošek 600 K, katero vsoto zložijo učitelji.

Nato se je začela razprava o osnutku „Saveza učiteljskih društev narodnih osnovnih škola u Bosni i Hercegovini“. Prišlo pa je do načelnih nasprotovanj, katera je bilo rešiti z obravnavanjem posameznih §§.

Delegati učiteljskih društev so osnovali pravila v tem smislu, da bi imeli v zavezi odločilni glas samo učitelji osnovnih šol, a vsi drugi (višji, trgovski itd.) samo posvetovalni glas. Drugi so zahtevali, da je v zavezo sprejeto učiteljstvo vseh kategorij z enakimi pravicami. Ker je vsaka stranka imela primerno število pristašev, je bila borba ljuta in ostra. Predsednik je prekinil zborovanje ter odredil odmor pol ure. Po tem so se nazori toliko ublažili in zbistрили, da se je moglo glasovati ter se je z večino glasov določilo, da morejo stopiti v zavezo učitelji vseh kategorij z enakimi pravicami kakor učiteljstvo osnovnih šol.

Nato je zaključil predsednik zborovanje. Skupščinarji so se odpeljali v kopališče Ilidže, kjer je bil ob 1½. uri slavnosten banket. Po banketu so šli do vrele Bosne, kjer se je učiteljstvo dalo fotografovati.

Dne 9. mal. srpana so dopoldan izpolnili s podpisavanjem peticije, a popoldne so razpravljali o pravilih zaveze. Po dolgi

razpravi so izvolili odbor, na čelu kateremu stoji Salih ef Aličehić. V odboru je 15 učiteljev in tri učiteljice.

Tako se je dovršila prva občna skupščina učiteljstva Bosne in Hercegovine. —ij—.

Kdaj neha biti učitelj uradna oseba?

Pri okrožni sodnji v Celju se je vršila dne 12. julija t. l. zanimiva obravnava. Na obtožni klopi je sedel mizar L., obtožen zločina javnega nasilstva po § 81., ki je kaznjivo po § 82. kaz. zak. Dne 1. maja je namreč prišel L. po svojega sina, ki ga je bila učiteljica P. z več drugimi učenci za kazen pridržala v šoli. Ne zmenivši se za prestrašeno učiteljico, je L. odvedel dečka iz sobe. V istem razredu je bila takrat slučajno navzoča tudi učiteljica Sch. Ta je poklicala šolskega voditelja iz pisarne na pomoč. Ko pride nadučitelj v prvo nadstropje, je bil oče s sinom že na hodniku. Nadučitelj prime dečka za roko, rekoč, da ne sme domov, dokler mu učiteljica ne dovoli. Oče pa sune nadučitelja v stran in odvede dečka. Šolsko vodstvo je napravilo uradno ovadbo na okrajno sodnijo, ki je po izvršeni preiskavi odstopila zadevo okrožni sodnji.

Zagovornik obtoženca je trdil, da učiteljica ob istem času ni bila več uradna oseba, ker se je pouk, torej njeno uradno delo, že končalo, še manj pa je bil to nadučitelj, ki pri tem sploh ni imel ničesar iskati. Vsa zadeva se kvalifikuje le kot osebno žaljenje, ki se ne more uvrstiti v § 81. Državni pravdnik je bil na stališču, da je učiteljstvo pravilno postopalo ter da sta bila učiteljica kakor tudi nadučitelj, katerega se je na pomoč poklicalo, v istem času še uradni osebi, ki jih varuje imenovani § 81.; tudi ko bi učitelji ne postopali postavno, ne izgube uradnega značaja ter znači vmešavanje ali preprečenje njih uradnega posla zločin javnega nasilstva. Temu izvajanju se je pridružilo tudi sodišče, ki je prisodilo obtožencu, vpoštevaje olajševalne razloge, šest tednov težke ječe, poostrene z dvakratnim postom na teden.

K temu poročilu pripomnimo, da je šele novi šolski in učni red pripoznal učitelju uradni značaj, ki ga morajo oblasti ščititi. Zaradi tega se je tudi doslej pri sodnijah v enakih slučajih prav različno postopalo.

Risanje v ljudski šoli po sedanjih zahtevah.

Spisal Fr. Suher.

(Dalje.)

Na kratko se da stremljenje v novodobnem risanju izraziti z naslednjimi stavki:

1. Naslanjaje se na psihološke študije, temelji risarski pouk v ljudski šoli na risanju po spominu, po nezavestnem naziranju in zavestnem naziranju in postopa na spodnji stopnji skupno z nazornim naukom,

2. se ozira na predmete iz narave in vsakdanjega življenja in zapuša suhoparno geometriško metodo,

3. čuva otroško individualnost,

4. uri roko, oko in spomin in upošteva vse čute,

5. se ozira zlasti na tip, da zbujaj čut za raztezanje v prostoru,

6. goji čut za barvo in pestre pojave v naravi.

Sredstva v ta namen so v ljudski šoli:

1. risanje s svinčnikom,

2. prostolahtne vaje z ogljem (v veliki obliki), s svinčnikom in barvnikom,

3. proste vaje s čopičem,
4. risanje z risalnim orodjem (linearno risanje),
5. izrezovanje iz barvnega papirja in modeliranje,
6. risanje navadnih predmetov in naravnih oblik in njih uporaba v ornamentu, ki izključuje vsako kopiranje predlog,
7. ogledovanje umetnin,
8. skiciranje po naravi, risanje po spominu, ilustriranje povesti in vaje v skicni knjižici (fakultativno).

Teze.

a.) Smoter.

Risanje naj goji čut za barvo in obliko, ljubezen do narave in zmožnost, da morejo učenci preprosto izražati opazovane predmete iz navadnega življenja in narave; posebno naj zbuja umetniški čut in smisel za domače umetnine.

b.) Glede metode.

I. V formalnem oziru.

1. Na spodnji stopnji zbuja risanje po spominu vezane moči, pogum in veselje do risanja.
2. Na srednji stopnji naj vse risanje vadi opazovati, kar je značilnega na predmetu.
3. Na višji stopnji naj zbuja smisel za barvo in barvne pojave in intimno opazovanje narave.

II. V materialnem oziru.

1. Risarski pouk se začne s skematiškim risanjem po spominu, za njim pride risanje po neposrednem naziranju in risanje po predmetih.

2. Risanje po predmetih se začne s telesi, ki imajo samo dve razviti dimenziji, in prehaja na telesa, ki so jim razvite vse tri dimenzije.

3. Risanje neposredne po naravi se ne more zahtevati pred 4. šol. letom; začne se s preprostimi predmeti, n. pr. listi, sadjem, dvodimenzionalnimi uporabnimi predmeti itd.

4. Na vseh stopnjah se goji risanje po spominu.

5. Izrazila risanju so barva, svinčnik, oglje kakor pripuščajo razmere in zahteva predmet, ki se riše.

6. Prostolehtne vaje, proste vaje s čopičem in nazorna perspektiva se vrste na večrazrednicah, primerno se menjaje od 3. šol. leta dalje.

7. Najvažnejše perspektivne zakone je abstrahirati šele v najvišjem šolskem letu.

8. Projekcijsko risanje je gojiti v zvezi z geometrijskim oblikoslovjem.

9. Za vaje v risanju, po spominu in po naravi se za otroke priporoča skicna knjižica.

10. Risanje po predlogah je v šoli izključeno; ornamenti naj se ali sestavljajo v popolnoma določen namen ali pa naj se rišejo naravnost s predmetov, ki so z njimi okrašeni.

11. Na tabli riše učitelj, kadar razlaga ali popravlja; učenec ne prerisuje njegovih risb, ampak riše predmet.

12. Učenčevega dela ne sme učitelj popravljati. Njegova risba je gotova, kadar iz lastne moči in na učiteljeve besede ne zna več risbe izboljšati.

13. Vse učenčeve risbe so vaje, ne pa paradni listi; soditi jih je v tem smislu. Zlasti naj se na vseh stopnjah zbuja veselje do risanja.

14. Izvršene dobre vaje vsakega učenca shranjuje učitelj v ovitkih.

15. Razstave so le za učence in strokovnjake; v tem smislu naj se prirejajo, pa ne samo koncem šolskega leta.

16. Po modelih naj se ne riše, ampak po predmetih samih; učenci naj sami prinašajo gradivo vsak zase. Pomagajo pa naj tudi učitelju, da sestavlja zbirko predmetov za risanje.

17. Kjer je mogoče, naj se opazujejo umetnine, najprej domače in originali, potem tuje in reprodukcije.

18. Za šole nižjih kategorij ostane metoda ista, snov se skrči, a izbere se iz vseh šolskih let višjih kategorij.

c.) Glede učiteljev.

1. Na večrazrednicah se naj v vseh razredih poveri risanje, če mogoče, najspretnjši učni osebi, dokler se metoda ne udomači.

2. Učitelji, ki jih predmet veseli, naj dobe priliko, da morejo preučiti novo metodo. (Dalje.)

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Vsem slov. učit. društvom na Štajerskem, ki so člani „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“, vljudo v znanje, da je do **1. septembra t. l.** vposlati vodstvu „Steir. Lehrerbunda“ v Gradec od vsakega ude 15 vinarjev prispevka, a 1. marca 1907. l. spet ravno toliko. Vodstvo.

Vestnik.

Slavnostni dnevi v Belgradu. Od 17. do 22. t. m. so trajali v Belgradu slavnostni dnevi srbskega učiteljstva, ki je praznovalo petindvajsetletnico svojega „Učiteljskega združenja“ in I. kongres vsega srbskega učiteljstva. O tem zborovanju priobčimo poročilo prihodnjic. Dne 20. se je vršila konferenca za ustanovitev „Jugoslovanske učiteljske zveze“. Ta zveza je bila v principu sklenjena, in s splošnim navdušenjem je bil sprejet predlog, da se vrši v prihodnjih počitnicah ustanovni shod. Temu posvetovanju je predsedoval tovariš Davorin Trstenjak, poročevalec je bil tovariš Ivan Šega, zapisnikarja sta bila tovariša L. Jelenc in Staniša Stanišić. Podpredsednik je bil iskreni prijatelj slovenskega učiteljstva Jovan P. Jovanović. Tudi o tem zborovanju priobčimo natančno poročilo.

Prijateljstvo učiteljskih fig naznanjamo, da jih je razstavila „Slovenska Matica“ pod imenom: Zgodovina slovenskega slovstva in „Slovenska bibliografija“. Nekaj je tudi prav dobrih, kakor pričajo razne ocene.

Kaj je čudnega na Slovenskem! Slovensko učiteljstvo ima menda najbolj priliko, opozarjati slovenske starše, kdaj se prično razni sprejemni izpiti na naših c. kr. srednjih šolah, zakaj slovenski učitelji smo vendar v neposredni bližini naše nadpolne mladine, ki hoče iti na srednje šole. — Dokaj let se že ukvarjamo s šolstvom, marsikakega fantiča smo že oddali srednjim šolam, a do danes še nismo naleteli na dejstvo, da bi naše glasilo „Učiteljski Tovariš“ prinesel oglas naših c. kr. srednjih šol, kdaj se prično sprejemni izpiti, kdaj se prične pouk na c. kr. srednjih šolah. Ne vemo, kako bi to postopanje imenovali? Upamo, da bo v prihodnje bolje! △

Šolske novice s Koroškega. A. Hornbogner, učitelj v Strassburgu, pride za učitelja meščanske šole v Velikovec. Prestavljeni so: učitelj Val. Švikaršič iz Sel za začasnega šolskega vodjo na Jezersko, Leopold Samoniga iz Mohliče v Sele, Marija Čarf iz Grebinja v Mohliče. Stalno je nameščena Jul. pl. Kleinmayr v Ettendorfu. Na novo so nastavljeni: L. Schmid v Dobrlivasi, Engelb. Goltsehnig v Medgorjah, Ema Česka v Grebinju in Fani Tichy v Maloščah.

Gibanje med nižjo češko duhovščino. Zanimalo bo tudi naše čitatelje, kako se giblje nižja češka duhovščina. Med gibanjem te in med gibanjem naše ne bo težko napraviti primere. Nedavno je zborovala v Brnu češka duhovščina iz Moravske in Šlezije. Razen duhovnikov so se udeležili shoda tudi lajiki, skupno 150 oseb. Zborovalci so zahtevali več časa primernih reform, med drugim, da voli škofe duhovščina in da se cerkveno imetje uporablja v kulturne in človekoljubne svrhe. Duhovniki hočejo, da se jih smatra kakor pomočnike škofa, ne pa kakor njegove služabnike. Lajikom naj se da neki vpliv v cerkvenih stvareh.